

Szerkesztési iroda:
Nagybcskerek Zápolya-
utca 1. hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybcske-
rek, Zápolya-u. 1. hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájer Lajos.

Felelős szerkesztő: Somfai János.

Előfizetési árak:
Egész évre — — 24 K
Félévre — — — 12 K
Negyedévre — — 6 K
Egyes szám ára 8 fillér.

Hirdetéseket
a kiadóhivatal vesz föl.
Azonkívül az összes hir-
::: detési irodák ::::
Megjelenik vasár- és
ünneppapok kivételével
mindennap d. u. 5 órakor

Nagybcskerek, 1914.

XLIII. évfolyam, 20. szám.

Hétfő, január 26.

Epilogus.

— Politikai munkatársunktól. —

Budapest, jan. 26.

Az ellenzék ismét szóba hozta a képviselőházban a Désey-ügyet. Tiszta erélyesen válaszolt, mire Désey provokálta. A miniszterelnök kijelentette, hogy egyéni becsületében nem akarta bántani Déseyt s ezzel az ügy személyi része lovagias elintéztetést nyert. De politikailag igenis támadta és elítélte Désey szereplését, erre pedig minden oka, minden joga megvolt s ez az, amire az egész affér epilógusa gyanánt rámutatni óhajtunk.

Désey panama vádakkal illetve Lukács akkori miniszterelnököt. Az ellenzék zúgott az erkölcsi felháborodástól. Közben azonban béketárgyalások indultak meg a szembenálló pártok közt s erre az ellenzék jögre tette a megbotránkozást. Az aknák az volt az alapja, hogy Lukács maradjon meg a kormányelnöki széken, de az ellenzék is részesedjen a közhatalomban. Vele együtt, a Lukács vezetése alatt!

A pör folyamán maga Désey is kijelentette, hogy vádjával azért hallgatott el, azokat azért nem fejtette ki a nyilvánosság előtt, mert nem akarta zavarni, kockáztatni a pártközi béketárgyalások sikerét. Mi pedig hozzátehetjük, hogy Désey ellenzéki politikai társaival együtt reménykedve számított a Lukács-szal való együttműködésére.

Déseyek tehát csak annyira voltak Lukács ellen az erkölcsi felháborodva, hogy ezért Lukács-szal a vádak elhangzása után békealkut folytattak és az ő kabinetjében készek voltak helyet foglalni. A békekisérletek meggyőzésük után azonban visszatértek az erkölcsi felháborodáshoz s a hosszasan pihentetett vádak alapján a legtrübb személyes hajszát vitték végbe Lukács ellen.

A hajszából, amint ismeretes, Lukácsnak az egyéni tisztessége érintetlenül került ki, mint ahogy most Déseynek a magánbecsületét nem kívánja sérteni sem Tisza, sem más. De politikai szempontból lehetetlen nem kárhóztatni Déseynek és az ellenzéknek ebben az ügyben követett magatartását és meg nem ütödni azon. Mert ha meggyőződésből bocsátották világgá a súlyos vádak, akkor a legközönségesebb politikai morál is tiltotta, hogy szóba álljanak és a hatalomban osztozkodni próbáljanak azzal, akit Európa legnagyobb panamistájának éppen ők maguk mertek nevezni. Ha pedig ők maguk sem hittek vádjukban, elannyira nem, hogy Lukácsnak a békejobbát keresték és áhitották, akkor minden legkisebb jóhiszeműség nélkül fejtették ki ezt a hajszát Lukács ellen, amely a béke meggyőzését követte.

Mindezt többször kifejtette már Tisza a parlamentben, de szükség volt még egyszer — remélhetőleg utolszor — leszögezni ezeket a soha meg nem cáfolt s meg nem is cáfolható tényeket, abból az alkalomból, hogy az ellenzék újra is fegyvernek akarta felhasználni a Désey-ügyet. Ez a fegyver csupán az ellenzék politikai reputációján ejt sebet.

A torontáli gazdák ünnepe.

A vármegyei gazdasági egyesület közgyűlése.
Rónay Ernő emlékezete. — Gyertyánffy
László emlékbeszéde.

— Saját tudósítónktól. —

Nagybcskerek, jan. 26.

Meleg bensőségteljes ünnepet ülték tegnap a torontáli gazdák a vármegyei gazdasági egyesület közgyűlésén, amelynek keretében az egyesület érdemeiben gazdag néhai alelnöke, Rónay Ernő emlékének áldoztak.

Az egyesület elnökségének fölkérésére Gyertyánffy László mondotta az emlékbeszéde Rónay Ernő fölött s ez a magas szárnyalású, gondolatokban és költői szépségekben gazdag beszéd mindenkit elragadott és meghatózott s méltóbb emléket talán nem is állíthatott az egyesület egykori kitűnő alelnökének.

Ami a közgyűlés többi részét illeti, amelynek során az elnökség számot adott az egyesület tevékenységéről, ismét azt bizonyította, hogy az egyesület feladata magaslátán áll és széleskörű, buzgó tevékenységével elsőrangú tényezője a vármegye gazdasági életének s hogy az egyesület vezetősége évről-évre fokozottabb buzgalommal munkálkodik a gazdaközönség érdekeiért.

A közgyűlésről szóló tudósításunk a következő:

A Torontálvármegyei Gazdasági Egyesület tegnap délelőtt 10 órakor tartotta a vármegyei ház nagytermében közgyűlését Csekonic Sándor gróf alelnök elnöklésével a vármegyei gazdák nagy érdeklődése mellett.

A megjelentek sorában ott volt: Tallán Béla báró v. t., dr. Dellimánics Lajos főispán, Jankó Agoston alispán, Pap Géza báró, dr. Vincze Erő m. főjegyző, ifj. dr. Daniel Pál, dr. Gyertyánffy László, dr. Gyertyánffy Jenő, Gyertyánffy Andor, Baár József, Pap Ernő, dr. Mihálovits István, Poroszkay Béla, dr. Wattay Dezső, Wattay Endre, Marton Andor, Gáspár Ernő, Grézy János, Hübsch Bernát, dr. Annau Ernő, Reitter Oszkár, dr. Pollák Győző, Grosz Géza, Bielek Antal, Bielek Vilmos, Zsírós József, Kozenkay Béla, Alexics Bogolyub, Axmann János, dr. Baár Jenő, id. Rigó István, Fáy Andor, Gregersen Niels, Barth Károly, Winter Bernát, Orsó Gáspár, dr. Bogner János, dr. Hochstrasser János, Popovics Péci Szilárd, Demkó Vidor, Löwy Zsigmond, Róna József, Mayer Rezső, Szávicz Sándor, Bakalovich Plátó, Jakabházy Béla, Kaufmann István, Szander Ferenc, dr. Horváth Kálmán, Berger Zsigmond, Loch Jakab, Schmidt András, Szauer Mátyás, Rác Oszkár, Veress Kelemen, ifj. Rigó István stb., valamint a vármegyei gazdakörök küldöttei nagy számmal, nevezetesen a dóci, törökbesői, bogárosi, bégafői, lázárföldi, écskai, kiskomlói, ferenczalomi, módosi, gyertyámosi, lovrini, esatádi, tordai, kishomori, garabosi, kőcsei, szécsányi, ernőházi és csőszteleki kispapok, összesen ötvenhatan.

Miután az elnök Csekonic Sándor gróf alelnök meleg szavakban üdvözli a szép számmal megjelent tagokat s a közgyűlést megnyitja, megemlékezik az egyesület időközben elhunyt tagjairól, akiknek emlékét indítványára a közgyűlés jegyzőkönyvileg megörökíti. Különösen kiemeli a gyászt, amely az egyesület egyik nagyérdemű alelnökének, Rónay

Erőnek halálával érte, akinek emlékét ezáltal külön ünnepel is megörökíti s fölkéri Gyertyánffy Lászlót, hogy mondja el emlékbeszédét.

Gyertyánffy László emlékbeszéde.

Dr. Gyertyánffy László a következőkben mondotta el emlékbeszédét Rónay Ernőről:

A mai nap az emlékezés napja: minket a közgyűlésre Rónay Ernő emléke hozott össze. Távolról és közelről jöttek önk ide, nagyok és kicsinyek, szavak és ezek nevében, hogy az ő emlékének áldozzunk.

En reám esett azon különös kitérés, ki az életben a barátság és tisztelet olyan megkülönböztetett érzéseivel viselkedtem hiába, hogy gazdatársaim kitűnő bizalma folytán, a kegyeletnek ilyen méltóan áldozhatok és én tarthatom meg felette az emlékbeszédet.

Nem célja emlékbeszédemnek, hogy elhunyt társunkat magasztaljam, hanem csak az, hogy emléke körünkben megújítassék. Emléket akarunk neki emelni, tisztát és egyszerűt, mint ahogy közöttünk élt s e célból nem kell mesterséges díszkoszorút fonnunk homloka körül, mert igazabb magasztalás nem lehet reája nézve, mintha híven és igazán mondjuk el, hogy ki volt ő, miképpen munkálkodott és hogyan élt.

Rónay Ernő törzssökös torontálmegyei előkelő nemesi családból származott, amely családban a közügyekkel való önzetlen foglalkozás apáról fiúra szálló nemes hagyomány volt. Nagyon természetes, hogy ilyen légkörben, ilyen hagyományok közt nevelkedve, ő maga is már kora ifjúságától kezdve lankadatlan buzgalommal állott a közügyek szolgálatában és mindenkor azok között volt, akik szóval és tettel igyekeztek hazájuk és polgártársaik érdekeit előmozdítani. Ő korán belátta azt, hogy azon okok és okozatok, melyeken az emberiség előhaladása nyugszik, mindenütt és mindenben örök és változhatatlan törvényeknek vannak alávetve.

Belátta azt, hogy az emberi nem fejlődését nem rövidlátó, máról-holnapra való politika, hanem azon egyszerű szempontból kell szemlélni, melynek perccé századokból állanak s mely fejlődésnek egyik ágát az erkölcsi, másikat pedig a materiális haladás képezi.

Belátta azt, hogy azon nagy szociális eszméket, amelyek faklyát gyújtanak a sötétségnek, amely eszmék teremtő ösztönt eszegettetnek a szívekbe, hogy ezen eszméket az egyesületeknek kell felkarolniok, az egyesületeknek kell hozzányesniök az élethez, az egyesületeknek kell átvenni az egészre, hogy ami előbb csak az egyesek eszménye, áldozatseppje volt, az az életbe átvive nemzeti közkinccsé olvasszassék át, hogy miként az ész isteni szikrája közös tulajdon, ugy váljék közkinccsé mindaz, amit az ész teremt.

Ezen életbölcsészeti igazságból merítette azon lelkesedést, amely a mi egyesületünk iránt is égett kebelében, mert ő igazán átértette azt, hogy ez az a tér, ahol az ember Isten áldásának eszköze lehet és ahol munkálkodhatik az emberiség közös hivatása elérhetésén.

Ezen tudattól vezérelve egész életén át legbuzgóbb és leghivebb tagja volt egyesületünknek, ki lelkének egész erejével igyekezett győzelemre vezetni azokat az elveket, amelyek a mi zászlónkra vannak írva.

28 évi alelnöksége is összeesik egyesületünk felvirágzásának korával és ez idő alatt igazán alig volt egyesületünkben olyan akció, melynek keresztülvitelében Rónay Ernő nagy és jelentős szerepet ne játszott volna.

Különösen rendkívüli tevékenységet

fejtett ki, ahol a gazdátár-adalom egységét és összetartozandóságát kellett kiemeltetni és biztosítani. És ha annyi küzdelem, annyi önzetlen fáradozás után látjuk az eredményt, hogy ez a mi egykor elesüggött, reményt vesztett gazdátársadalmunk, megpróbáltatások nehéz tüzeiben megtisztulva, megálta a tűzpróbát és ime, most mindnyájunk lelkében él a hit ügyünk igazságában, él a rendíthetetlen bizalom, hogy törekvéseink diadalra fognak jutni, ennek az eredménynek elérésében, több más kiváló nagyunk mellett, Rónay Ernőnek is nagy része van.

Igazi, vérből való agrárius volt, ki szóval és tettel hirdette, hogy földmivelő ország lévén, kiknek sokáig egyedül, még most is csak egyedül táplálékuk a földmivelés, mely még beláthatatlan időkig, legfőbb és legfontosabb tényező marad, amelyet tehát apolni és nagyra nevelni elsőrangú nemzeti érdek. De ha agrárius volt is, elismerte mindenkor az ipar és kereskedelem nagy jelentőségét és soha e másik két gazdasági tényezőt elnyomni nem akarta, azok rovására előnyöket kizsákmányolni nem akart, hanem mindig azt hangsúlyozta, hogy a földmivelés felvirágoztatásával kell az ipar és kereskedelem felvirágoztatását előmozdítani.

Igazi agrárius volt, aki szereti és őrzi a földjét, aki műveli és szívébe foglalja azt, aki lételemnek tartja ezt a földet, melyen bölcsője ringott és amely ösztökéli a hamvadó ősökkel a megszentelt hagyományok, érzemények és remények láncán.

Agrárius volt, aki szereti és szívébe zárja a földmivelő embert, aki őre és oszlopa a társadalmi biztosságnak és leghibebb védője a hazának.

Ő tudta és értékelte azt, hogy földünk tevékenyén terem nemcsak az élet kenyerét, hanem a mezőkön terem az a munkában erősödött, vészben viharban acéllá edződött, erős vállú és kemény karu nemzeti sereg, mely békében munkával, közérökkel hordozza vállán az államot és társadalmat, a háborúban pedig testével és vérével áll oda paizsul a haza oltalmára, üdvére és dicsőségére. Tudta azt, ha van erő és megbízhatóság, ha van áldozatkészség és hazaszeretet, az emberiség e nagy erejűit a föld népénél találhatjuk fel. És éppen ezért elsőrangú és első fontosságú feladatnak tartotta, hogy a föld népét kell erősíteni, hogy úgy szolgáljuk igazán hazánk érdekeit, hogy úgy tehetjük csak igazán nagyra és erőssé hazánkat, ha a földmivelő népet tesszük erőssé és megelégedetté.

Ebből folyik azután azon vonás, amely másodsorban karakterizálja Rónay Ernő működését és ez a szociális téren való tevékenység és munka. Tudva azt, hogy ezen munkát a korszellem diktálta reánk és ez elől ki nem térhetünk, mindig azt hirdette, hogy nem lehet a mi becsületes népünket védtelenül kiszolgáltatni a hamis profétáknak. Nekünk meg kell mutatni, hogy nemcsak beszélni, hanem tenni is tudunk a földmivelő népet. Az erős érzi, hogy neki legbiztosabb jogcime a gyenge védelme, a gyenge pedig érzi, hogy ő erős lehet, ha egyesül és egyesülve tud dolgozni és akarni.

Ezek voltak e téren irányelvei és szociális tevékenységünk nagy részének kezdeményezője és irányítója Rónay Ernő volt.

Különbözik pedig annak az elmúlt, de a maga korában szilárdan megálló, a maga korának törekvéseit igazán megértő és becsülettel szolgáló gardának volt erős tagja, mely a magyar liberalizmus annyi kiváló emberét adta a vármegyének és a magyarságnak.

Jelleme tiszta mint a szinarany és erős mint a sziklafal.

Példát adott a szívósságban, kitartásban. Pihenés nála ismeretlen fogalom volt. Félálással a sirban vezetett, irányított, bátorított bennünket.

Bizalmával tartózkodó volt, de a barátjának barát, az ellenfélnek ellenfél volt mindenkor. Nem a látszatot, hanem a tartalmat, a belértéket kereste. Példát mutatott egy materiális korszakban, mint lehet és kell erkölcsi és altruisztikus célokat szolgálni.

Első volt mindenütt, ahol fáradni, munkálkodni, áldozni kellett, csak ott volt utolsó, ahol jutalmat osztogattak.

És milyen nemesen szép volt családi élete. Ha körültekintett otthonában, egy

kört látott maga körül, melynek lelke ő volt, melyet ő éltetett, ő emelt, ő boldogított; s ha lelkébe visszazérett, érezhette, hogy az emberi szív soha közelebb nem áll az Istenhez, mint amikor szeretetből hoz áldozatot a szeretetnek.

És mindannyian, akik egykor barátai voltunk, akik ismertük őt, tudjuk, hogy mindig nyájas, mindig szerető volt iránynban, osztozva minden örömben, megértve és részt véve minden fájdalomban, segítve, vigasztalva, mintha csak nekünk élne.

És amidőn elment oda, hol a szív megpihen, nehéz földi útja után, hová barátaink könnyei elkísérnek, de hol ellenségeink vágásai nem bántanak többé, osztatlan szeretettel állottunk sirja körül, testvéri fájdalommal éreztük, hogy nagy és erős oszlop dült ki közülünk. De ha ki is dült közülünk, emléke él körülünk, élnek hagyományai, amelyeket reánk hagyott örökségül és amelyeket megtartani szent kötelességünk.

Ezek a hagyományok pedig, hogy azon intézményeket, melyeket alkotni segített, szeretettel vegyük körül, fejlesszük és virágoztassuk fel azokat. Az ő hagyománya, hogy a mezőgazdaság jogos érdekeit semmi szempontnak alá ne rendeljük. Az ő hagyománya, hogy a magyar gazda sorsát és jövőjét a haza sorsától és jövőjétől soha el ne válasszuk.

Az ő hagyománya, hogy a különböző osztályokat hozzuk közelebb egymáshoz és a szeretet által vezéreltetve, teljes szívvel szolgáljuk a társadalmi békét.

Amidőn érezte, hogy számadását bevégezte, nyugodt öntudattal hajtotta le fejét. Látta diadalra jutni azon eszméket, melyekért küzdött, érezte az eszmék lelkesítő gyönyörét, tudta, hogy a mag, melyet elhittett, virulni fog, ha ő nem is munkálhatja többé s boldogan ment a sirba, mint aki reményeinek szebb részét elviszi magával.

Mert az Isten kegyelme nem engedhette, hogy aki mint ifjú annyit fáradozott és dolgozott, ki mint férfi annyit küzdött és az egy magyar anyaföldért, hogy az elesüggedve szálljon sirjába és ne vigye, magával egy szabad, egy nagy és boldog Magyarországot hitét és reményességét.

Most már csendesen pihen az ősi sirboltban... nagy álmait zavartalanul álmodja tovább... vajha álmai valóra válnának.

A gyönyörű emlékbeszédet mély megindulással hallgatták a jelen voltak s meleg tapsokkal adóztak a kitünő szónoknak.

Csekonics Sándor gróf elnök indítványára a közgyűlés külön köszönetet is mond Gyertyánffy Lászlónak s beszédét jegyzőkönyvileg megörökíti. Jelenti továbbá, hogy a választmány akciót indított Rónay Ernő arképeinek közadakozás útján való megfestésére.

Felszólalt ezután Gille András kizombori községi jegyző s a község nevében lelkes beszédben méltatta Rónay Ernő érdemeit, hangoztatva, hogy amily büszkeséggel és elismeréssel áldozik a gazdasági egyület Rónay emlékének, éppen olyan büszkeséggel és szeretettel áldozik szülőközsége Kizombor is, amely olyan sokat köszönhet Rónay Ernőnek. Egyben a család távollevő tagjainak megbízásából azok meleg köszönetét tolmácsolja a gazdasági egyesületnek és a szónoknak a kitüntetési megemlékezésért.

Az új alelnök. — A többi ügyek.

Csekonics Sándor gróf elnök előadja, hogy Rónay Ernő elhunytával megüresedett egyik alelnöki székét most be kell tölteni.

Tallian Béla vbt. tanácsos indítványozza, hogy a megüresedett alelnöki állásra válaszsák meg dr. Gyertyánffy Lászlót s a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel meg is választja.

Dr. Gyertyánffy László meleg szavakkal köszöni meg a bizalmat, amely őt a díszes, kitüntetési helyre állítja s igéri, hogy úgy az egyesület, mint a gazdátársadalom érdekeit legjobb tudásával és igyekezetével fogja szolgálni s mindent el fog követni, hogy a bizalmat megérdemlje.

Most Marton főtitkár az egyesület 1913. évi működéséről szóló elnöki jelentést ismertette, amely élénk tanúságot nyújt az egyesület gazdag s áldásos tevékenységéről s működésének kiváló sike-

reiről. Az évi jelentést németül Kaufmann István titkár ismertette.

Ezután több új tagot vettek föl, elfogadták a zárszámadást s megállapították a jövő évi költségvetést.

Elhatározták továbbá, hogy az egyesület kebelében a gazdatisztek részére külön szakosztályt létesítsenek, majd Marton Andor főtitkár néhány fontosabb miniszteri rendeletet és társasági átiratot ismertetett.

Végül Szauer Máttyás tanulságos előadást tartott a tengeri magkiválasztásról.

A lakoma.

Délután 1 órakor társasbéd volt a kaszinó nagytermében, amelyen szintén nagyszámu vendégsereg jelent meg.

Az ebéden az első felköszöntőt Csekonics Sándor gróf mondta az összes megjelentekre, majd utána Pap Géza báró Csekonics Endre grófot köszöntötte föl, végül pedig Poroszkay Béla német nyelven a német kisgazdákat éltette s egyben köszönetet mondott Szauer Máttyásnak a közgyűlésen tartott szép előadásáért.

HIREK.

IDŐJÁRAS.

A nagybeeskereki meteorológiai állomás időjárás-jelentése.

Január 26.

Barométer esik 768.3. Délután 1.38 órakor: Hőmérő — 9.2 C°. Hőmérséklet: maximum 25-ikén — 22.0 C°, min. ma reggel 19.4 C°. Csapadék zuzmara, 20 cm. hóréteg. Felhőzet — Szélirány és erősség SE2. Jólát a következő 24 órára: Változás nem várható.

Jelmagyarázat: A barométer állása a déli leolvasást tünteti fel a helyi magasságra való átszámítás nélkül: 0° C-ra redukálva. Maximum és minimum este 8 óra 38 perctől másnap este 8 óra 38 percgig; csapadék reggel 6 óra 38 perctől másnap reggel 6 óra 38 percgig; felhőzet: Ci = fűtőfelhő, Cu = gomolyfelhő, St = rétegesfelhő, Nb = esőfelhő, Ci-St = felhőfátyol, Ci-Cu = báránfelhő, Cu-St = réteges gomolyfelhő. Szélirány: N = észak, S = dél, W = nyugat, E = kelet. Felhőzet nagyság: 0 = tiszta ég, 10 = teljesen borult. Szélereősség: 0 = szélesend, 8 = nagy vihar.

— **Városi közgyűlés.** Nagybeeskerek város képviselőtestülete ma délután 3 órakor közgyűlést tartott, amelyről holnapi lapunkban hozunk részletes tudósítást.

— **Kinevezés.** A m. kir. pénzügyminiszter Katona Gyula zalaegerszegi pénzügyi számgyakornokot a nagybeeskereki pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez ideiglenes minőségű pénzügyi számtisztté kinevezte.

— A Patronage-egyesület közgyűlése.

A nagybeeskereki Patronage-egyesület tegnap délelőtt 10 órakor tartotta rendes évi közgyűlését Aiföldy Ede törvényszéki elnök elnöklésével a törvényház épületében. A közgyűlésen az egyesületi választmány és tagok részéről a következők jelentek meg:

Binder József kir. járásbíró, Bronts Ernő kir. járásbíró, dr. Balla Emil törvényszéki jegyző, Büchler Hugó tanító, Edenburg Lajos bankpénztáros, Fischer Mór tanító, dr. Gyorgyevits Milos kir. tanácsos, ügyvéd, Kiss Mária tanítónő, Hegedüs Kálmán árvaszéki ülnök, Králik László főgimn. tanár, Szilágyi Lajos törvényszéki bíró, Török János kir. járásbíró, dr. Vászits Endre ügyvéd.

Az elnök miután a megjelenteket üdvözölte s az ülést megnyitotta, az egyesület titkára, dr. Szathmáry Ödön kir. törvényszéki bíró felolvasta az egyesület múlt évi működéséről szóló jelentést, amelyet egész terjedelmében lapunk holnapi számában ismertettünk. A jelentés tudomásul vetele után elnök ismerteti az egyesület zárszámadását, amelyet a közgyűlés elfogad s a felmentvényt a számvizsgáló-bizottságnak megadja, ismerteti továbbá a jövő év időtartamára előirányzott költségvetést, amelyet a közgyűlés tudomásul vesz s amely a következő: Segély 600 K, az otthon fentartására 600 K, egyéb kiadásokra 50 K, gyermekjavítási célokra 700 K, előre nem látott kiadások 500 K, államsegély 500 K, tagsági díj

500 K, kamatok 400 K és 747 K. adományok 400 K.

Az elnök jelenti ezután, hogy az egyesület tisztviselőinek megbízatása ez évben lejárt, mire a közgyűlés az eddigi tisztviselőket újból megválasztja s ezzel a közgyűlés véget ért.

Zeneművészeti előadás a szabadliceumban. Ritka érdekes és magas színvonalu előadás volt tegnap a kulturegyesület nagybeeskereki szabadliceumában. Balás Márton, a felső kereskedelmi iskola kiváló tanára tartott ugyanis előadást Schubert-ről, Schumannról és Heine-ről s előadásának keretében olyan értékes zeneművészeti programot kapott a közönség, amiben ritkán van része. Az előadás iránt olyan óriási volt az érdeklődés, amely a liceum előadásai iránt való eddigi rendkívüli érdeklődést is felülmulta s nemcsak a hatalmas díszterem, de a szomszédos terem is zsufolásig megtelt közönséggel, úgy, hogy az emberek jóformán mozogni sem tudtak. Az előadás forró, lelkes hangulatban folyt le s a közönség alig tudott betelni a műsor számaival, amelyek mindegyikét megismételtette. Balás Márton tanár előadása kiváló színvonalon volt s nagy tudásáról s elsőrangú zenei műveltségéről tett tanúságot, úgy, hogy a legteljesebb mértékben megérdemelte a közönség ovációit, amelylyel a kitűnő előadót elhalmozta. Az előadásba foglalt Schumann- és Schubert-féle énekszámokat igaz megértéssel és kiváló ének-tudással interpretálták Messinger Karolin, Stumpf Mici, Bárány Béla és Szórád Ferenc, míg a zeneszámokat szabatosan játszotta az ifjúsági zenekör Osztie Béla vezetésével és Strusz Szerafin, Balás Mártonné, valamint Kadelburger Sándor művészi közreműködésével. Az összes énekszámokat Balás Mártonné kísérte kitűnő tudással. Általában megállapítható, hogy a liceumnak ez a tegnapi előadása egyike volt a legkiválóbbaknak és legsikerültebbeknek s a közreműködőket a szép sikerért, nemes, buzgó fáradozásukért a legteljesebb elismerés és köszönet illeti.

Halálozás. Mint részvétellel vesszük a hirt, Meneszer Árpád szabadalmi bíró 52 éves korában Budapesten meghalt. Az elhunyt torontáli horvátneuzinai születésű s kiválóan képzett szakférfi volt, kinek halála széles körben kelt részvétet. Halálát Nagybeeskereken a Steinitzer- és Meneszer-családok gyászolják.

Kitüntetett ipari munkás. Mint említettük, a kereskedelmi és iparkamara 100 korona jutalomdíjjal és elismerő oklevéllel tüntette ki a nagybeeskereki Winger-cég érdemes alkalmazottját, John Lajost sokévi buzgó szolgálatáért. A kitüntetést vasárnap délelőtt adta át a volt esküdtszéki teremben szép ünnepség keretében a kamara megbízásából Tóth Ferenc kamarai tag, lelkes beszédet intézve a kitüntetettnek. Az ünnepségen megjelent Strósz Béla polgármester-helyettes, Szabó Károly iparfelügyelő, Mattanovics György iparhatósági bizottsági biztos, valamint az iparos világ nagyszámúval. A jutalom átadása után Strósz Béla polgármester-helyettes üdvözölte szép szavakkal a kitüntetettet, aki meghatóttan mondott köszönetet.

A Torontáli Agrárbank közgyűlése. A Torontálmegyei Agrárbank ma délelőtt 11 órakor tartotta rendes évi közgyűlését Poroszkay Béla elnök elnöklésével s a részvényesek élénk érdeklődése mellett. A közgyűlésről lapunk legközelebbi számában hozunk részletes tudósítást.

Köszönet. Az Első Torontálszécsányi Takarékpénztár 25 koronát adományozott a nagybeeskereki Patronage-egyesületnek, amelyért hálás köszönetet mond az egyesület elnöksége.

Az I. számú állami elemi iskola levelesztőjének Szegefy Sándorné 2 pár kolbászt és 2 kg. lisztet küldött. A jószívű

adományért hálás köszönetet mond a Gyermekbarát-egylet vezetője, valamint az iskola igazgatója.

Művészet, irodalom.

A Zenekedvelők Egyesületének megalakulása.

Nagybeeskerek, jan. 26.

Amint már lapunk hasábjain több ízben említettük, városunk zenei társadalma a musikális érdekek fejlesztése s új, nagyobb szabású irányba való terelése céljából egy zenei egyesületbe óhajtott tömörülni. Ennek a buzgólkodásnak és törekvésnek az élére Jankó Ágoston alispán állt, aki vonzó egyéniségéből folyólag a siker minden reményével fáradozott azon, hogy ez a zenekulturális terv, amely egyuttal rég óhajtott és kívánt célja volt Nagybeeskerek város a zene iránt érdeklődéssel viseltető közönségének, valóra váljon. Hogy nem meddő és futó gondolat volt ez a felvetett eszme, annak a tegnap délután oly impozáns számú közönség jelenlétében és részvételével megalakított Zenekedvelők Egyesülete a bizonyossága, amely a sok biztató előjélel következtetve, előreveti fényét sikerének és kifejtendő zenei munkásságának. Hogy ennek a zenei alakulásnak nyomában a zenei élet minden irányu fejlődése fog bekövetkezni, az kétségtelen, de ehhez egyben a közönség most megnyilvánuló érdeklődésének és pártolásának föltétlen kitartó magatartása szükséges.

Az alakuló gyűlésről

tudósítók a következőket jelenti:

Jankó Ágoston udvari tanácsos, alispán meghívására tegnap délután 4 órakor a vármegyeháza nagytermében összegyűlt nagyszámú közönség jelenlétében folyt le a nagybeeskereki zenekedvelők egyesületének alakuló ülése.

A rendkívül nagy számmal megjelentek sorában ott voltak:

Ambrózy István, dr. Annau Ernő, dr. Borsodi Lajos, Bence Antal, Bielek Antal, Bakalovich Plátó, dr. Delilmanics Lajos, Deutsch Emil, Dániel Ferenc, Drndarszky György, Engel Sándor, dr. Farkas Vince, Fazekas Andor, Freund Adolfné, Filkovich Boldizsár, Fischer Miklós, Grósz Géza, Gyárfás Ödön, Grünbaum Frigyes, Gáspár Ernő, dr. Grandjean Andor, dr. Horváth Kálmán, dr. Haidegger Lajos, Kadelburger Ede, Löwy Zsigmond, Mangold Lipót, Mayer Rezső, Melkuhn Dezső, Mathiasz N., Oldal Antal, Osztie Béla, dr. Pollák Győző, dr. Poroszkay Béla, Ripka Imre, Rubin Armand, Rácz Oszkár, dr. Stern Lázár, Singer Örnagy, Szenes Adolf, Strusz Szerafin, Szabó Béla, Szegefy Sándor, dr. Steinbach Béla, Strósz Béla, dr. Soós Ferenc, Tolveth Oszkár, Vámos Ignác, dr. Végh Lajos, dr. Vinczevidy Ernő stb.

Az elnök alispán üdvözli a nagy számban megjelenteket s megnyitja az alakuló ülést. Bevezető szavaiban hangsúlyozza, mennyire pang városunkban a zenei élet s mennyire szükségessé vált egy zenei egyesület alakulása. Előadja, hogy ez ügyben tárgyalt a nagybeeskereki Filharmonikusok Egyesületének vezetőségével, amely hajlandó egyesületük átalakításával egy új zeneegyesületet teremteni, akképen, hogy a működő zenészek a zenepártolókkal egyesüljenek. Ismerteti, hogy mik volnának az alakítandó egyesület céljai, nevezetesen saját kebelükből hangversenyek rendezése, országos vagy világhírű művészek felléptetése, zeneoktatás s ezzel kapcsolatosan zeneiskola felállítása.

Az alispán szavai végeztével átadja az elnöklést dr. Steinbach Bélának, a filharmonikusok egyesülete elnökének, aki leköszönve eddigi tisztségéről, megejteti a választást a tisztségek fölött, amelynek egyhangu eredménye a következő:

Elnök Jankó Ágoston, alelnök dr. Perisics Zoltán; igazgató Daniel

Ferenc; titkár Strusz Szerafin; karmester Ripka Imre; karnagy Schusztér József; pénztáros Tolveth Oszkár; énekkari irattárnok Drndarszky György; zenekari irattárnok Kontarik Gyula.

Választmányi tagok: a működő tagok sorából: Ambrózy István, Csath Nándor, Geiduschek József, Szigner József, Kadelburger Ede, dr. Kiss János, dr. Löffler Ármán, Madarász Gusztáv, Nározsni Samu, Neumann Mór, Gilde Vendel, dr. Steinbach Béla, Szabó Béla, Tarkó János, Oplezer Jenő

A nem működők sorából: Engel Sándor, Fischer Miklós, Grézo János, Magyar Pál, Mayer Rezső, Knyaskó Lajos, dr. Pollák Győző, Králik László, dr. Vinczevidy Ernő, W. t. ay Endre.

Az elnöklést ezután ismét Jankó Ágoston veszi át, aki megköszönve elnökké választását, igéri, hogy a reáruházott feladatainak minden tekintetben igyekezni fog megfelelni. Előadja ezután, hogy az egyesület a Zenekedvelők Egyesülete nevet veszi föl s hogy alapszabályait, melyeket röviden ismertet, már a belügyminiszter is jóváhagyta. Óhaját fejezi ki aziránt, hogy az összes megjelentek a tagok sorába belépjenek. Az egyesületnek lehetnek alapító tagjai, akik 100 koronát fizetnek, pártoló tagjai, 12 korona tagdíj fizetése mellett és működő tagjai tagdíj fizetés nélkül. Bejelenti ezután az alispán, hogy az egyesület a közeli napokban újból gyűlést fog tartani a közelebbi teendők megbeszélése végett.

Az alispán éltetése mellett ezzel a gyűlés véget ért.

Mulatság.

Az athleta-bál. Az idei farsang második nagy elite-báljára, a január 31-ikén tartandó athleta-bálra serényen készülődik a rendezőség, hogy a bál minél sikerültebb legyen. A bálon a cigányzenekar mellett katonazenekar is lesz s a rendezőség szerződtette az 5-ik honvéd gyalogezred szegedi zenekarát. A rendezőség már szétküldte a meghívókat, de egyben kéri, hogy akik tévedésből nem kaptak, de arra igényt tartanak, forduljanak Bielek Vilmos árvaszéki ülnökhöz és dr. Grandjean Jenő m. tb. alügyészhez.

Farsangi naptár.

Január 31. Atléta-bál.
Január 31. A hadastyán egylet bálja.
Február 1. Tüzoltó-bál.
Február 7. Paraszt-bál.
Február 7. A keresk. alkalmazottak bolond-estélye.
Február 7. Az állami felső kereskedelmi iskola estélye.
Február 14. A munkás rokkantegylet táncvigalma.

TÁVIRATOK.

A HÁZELNÖK NYILATKOZATA.

Budapest, jan. 26. (A „Torontál” eredeti távirata.) Beöthy Pál, a képviselőház elnöke ma az Est munkatársai előtt kijelentette, hogy az elnökségnek mindig az volt a célja és óhaja, hogy a parlament tárgyalásai szabályszerűen és normálisan folyjanak. Hogy a sajtójavaslat általános vitája véget ért, annak nem az elnökség az oka, hanem a kisebbség nem bírta tovább a vitát. Az rejtély előtte, hogy a kisebbséget mi indította a legutóbbi ülésen erőszakos eljárására. Az elnökség csak akkor nyult az erősebb rendszabályokhoz, mikor a kisebbség az elnökség tekintélyét sárbatiporta. Kijelentette továbbá, hogy ugy neki, mint a miniszterelnöknek régi terve, hogy a képviselőház hetenkint csak négy napon ülésezzen s így lesz már most ezen a héten.

A MAGYARLÁPOSI MANDÁTUM.

Budapest, jan. 26. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Désről sürgönyzik, a magyarláposi választókerületben ma volt a választás, amelyen Ilosvay Lajos államtitkárt egyhangulag megválasztották.

WEKERLE A NEMZETISÉGI KÉRDÉSRŐL.

Budapest, jan. 26. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az Országos Kaszinó tegnap tartotta közgyűlését. Az utána következő lakomán az ünnepi beszédet Wekerle Sándor mondta, aki beszédében a nemzetiségi kérdéstről szólva azt mondta, hogy a nemzetiségekkel szemben a magyarság asszimiláló ereje a fagypontra sülyedt s a magyar társadalomnak hivatása megóvni a nagy nemzeti érdekeket.

A TŐZSDE JUBILEUMA.

Budapest, jan. 26. (A „Torontál” eredeti távirata.) Fényes ünnepi keretek között ülte meg a budapesti tőzsde fennállásának 50 éves jubileumát. Az ünnepség színhelye az értéktőzsde nagyterme volt. Tizenegy óra tájban már zsúfolásig megtöltötte a termet a nagy és előkelő közönség, amelynek körében a kereskedelmi élet minden számottevő egyénisége megjelent. Továbbá politikusok s a társadalom más kiválóságai is láthatók voltak. Az elnöki széket Horváth Elemér, a tőzsdetanács elnöke foglalta el; mellette ültek: br. Harkányi kereskedelmi, br. Ghillányi földművelésügyi, Teleszky pénzügy és Balogh igazságügyminiszterek. Az ünnepi beszédet Horváth Elemér tanácselnök mondta, amely után Harkányi kereskedelemügyi miniszter a kormány üdvözlését tolmácsolta. Ezután Harkányi miniszter átnyújtotta a kitüntetési oklevelet a kitüntetetteknek, akik részint udvari tanácsos-ságot, részint részint udvari tanácsos-ságot, részint a vaskoronarendet kapták. Ez ünnepi aktus befejeztével Horváth Elemér megköszönte a legfelsőbb kegy megnyilvánulását és a királynak a tőzsde hódolatát fejezte ki. Majd a tőzsdetanács szombati gyűlésének határozmányait hirdette ki. Ezerint a tőzsdetanács a jubileum alkalmából nyolcvanezer koronát fordított jótékony célra. Végül a hazai és külföldi kiküldöttek szólaltak fel.

AZ ALBÁNIAI ZAVAROK.

Budapest, jan. 26. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Rómából sürgönyzik, Brindisiben több olasz csapat várja a behajózást, hogy Albániába menjen.

ELINTÉZETT POLITIKAI AFFÉR.

Budapest, jan. 26. (A „Torontál” eredeti távirata.) Kállay Tamás munkapárti képviselő tudvalevőleg provokálta Zichy Aladár gróft, mert állítólag reávonatkozólag a legutóbbi ülésen azt kiálotta volna: Spieli! Az affért ma békésen elintézték, mert Zichy Aladár kijelentette, hogy a közbekialtást nem Kállayra értette.

MAGYAR MŰVÉSZ SZERELMI DRÁMÁJA BERLINBEN.

Budapest, jan. 26. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Berlinből sürgönyzik, Baranyai János 21 éves zeneakadémiai növendék tegnap összevezetett kedvesével, Grubics Mária festőművésznővel s el akarta hagyni. A lány erre revolvert rántott s rálőtt Baranyaira, akit halálosan megsebesített. Azután maga ellen fordította a fegyvert s agyonlőtte magát. A lány meghalt, Baranyai haldoklik.

AZ ÉRTÉKTŐZSDE.

Budapest, jan. 26. (A „Torontál” eredeti távirata.) A mai értéktőzsdén a déli zárlatkor a vezető értékek árfolyama a következő volt: Magyar Hitel 841.—, Osztrák Hitel 634.50, Koronajáradék 83.15, Osztrák-Magyar Államvasut 711.50, Jelzáloghitelbank 436.—, Lezámitoló Bank 519, Hazai Bank 289.—, Magyar Bank 527.—, Kereskedelmi Bank 3800, Rimanurányi 641.—, Salgótarjáni 756.50, Általános Kőszénbánya 1025, Közuti Vasut 617.50, Villamos Vasut 316.—, Adria —.—

TŐZSDE.

(Árak 50 kilogrammonként.)

Buza (áprilisra)	11.96
Buza (októberre)	11.—
Rozs (áprilisra)	9.04
Rozs (októberre)	8.59
Zab (áprilisra)	7.91
Zab (októberre)	7.98
Tengeri (májusra)	6.90

Hirdetmény.

korongi Koronghy Gyula ur tulajdonát képező

halászlati jogok,

melyek az alsóaradi-i, felsőaradi-i és felsőeleméri határban vannak, 1914. évi február hó 1-jétől kezdődőleg egy esztendőre bérbeadandók, akár az egész terület, akár annak egyes része. 145-33

Bérleti feltételek megtudhatók:

Dr. Péteri Ferenc ügyvédnél
Budapest, IV., Városház-tér 3. sz.

Butorozott szobát keresek

ár megjelölésével havonta, lehetőleg a központ közelében

Ajánlatok „nyugdíjas” jellegre a „Torontál” politikai napilap kiadóhivatalába kéretnek február 2-ig. 151-21

Eladó ház.

A Gimnázium-utca 498/16. számú ház eladó.

Bővebb felvilágosítást ad Tolveth Oszkár a „Népbank” főkönyvelője.

A törökbecsei járás főszolgabírájától, mint a járási utibizottság elnökétől. 480-914. szám. 152-21

Versenyárgyalási hirdetmény.

A törökbecsei járás utibizottságának alulírott elnöke ezennel közhírré teszem, hogy a járási utibizottság a járási (vicinális) közutak javítása céljából szükségessé vált mintegy 5-600 köbméter trachyt, vagy bazalt kőnek az 1914 évben leendő beszerzését határozta el.

Miért is fentemlített kömennyiség szállításának biztosítása céljából 1914. évi február hó 9. napjának d. e. 10 órájára a törökbecsei főszolgabíró hivatalos helyiségében tartandó zárt ajánlati versenyárgyalást hirdetek azzal, hogy a beérkezett ajánlatok között a szabad választás jogát az utibizottság fentartja magának.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentemlített szállítás elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 9 óráig alulírott főszolgabíróhoz, mint az utibizottság elnökéhez annál is inkább nyujtsák be, mert a későbbben érkezőket figyelembe nem fogom venni.

A szóban forgó szállításra vonatkozó feltételek a hivatalos órák alatt a járási főszolgabíró hivatalos helyiségében a tárgyalás napjáig megtudhatók.

Törökbecsén, 1914. évi január hó 24-én.

Báro dr. Csávossy Ignác
főszolgabíró, utibizottsági elnök.

Vincellér

a szállítást minden ágába képzettséggel bír,

állást keres.

Ács Ferenc

Nagybecskerek, III. Kültelek 11/b.

— Wilhelm féle ház. —

153-11

Ügyes szerelő

ki a benzinmotorok és Mc Cormik aratógépek szerelésében teljesen jártas és önállóan dolgozik.

azonnali állandó állást nyerhet.

Nőtlen és vizsgázott gépész előnyben részesül. Ajánlatok fizetési igények megjelölésével alanti címre küldendők.

Lichtschein Márton Fia

mezőgazdasági gépraktár, műszaki és szerszámüzlet Ujvidék.

147-33

Sárafalva községtől.

1454-913. szám.

148-1.1

Versenyárgyalási hirdetés.

Sárafalva nagyközség előjárósága a képviselőtestületnek 39. kgy. 1454/913. sz. jogerős határozata alapján versenyárgyalást, illetve árlejtést hirdet 17736 korona 8 fillér költség-előirányzattal orvosi lakás átalakítás és a mellék-helyiségek felépítésére.

Az ajánlatok „Ajánlat Sárafalva község orvosi lakás és a mellék-helyiségek felépítésére” címmel ellátva, szabályszerűen kiállított és pecsételt lezárt sárfalván borítékban elhelyezett, közvetlenül vagy postán 1914. évi február hó 10. délután 10 óráig Sárafalva község előjáróságához küldendők, a községi előjáróságnál két korona másolási költség beküldése ellenében beszerezhető ajánlati költségvetés, illetve tervezetben tételenként kiteendő egységáruk szerint.

Csak szabályszerűen kiállított és a kitűzött időig benyújtott ajánlatok vétetnek tárgyalás alá. Átalány összegben tett ajánlatok is figyelembe vétetnek.

A beérkezett zárt ajánlatok 1914. évi február hó 11-én d. e. 11 órakor fognak nyilvánosan felbontatni, az ajánlatok felbontását megelőzőleg azonban ugyanakkor d. e. 10 órakor szóbeli nyilvános árverés fog tartatni. Ajánlatok csak az összes munkákra tehetőek. Ajánlattevők tartoznak legkésőbb a versenyárgyalást megelőző napon az ajánlott összeg 5%-át kitevő bánatpénzt készpénzben, vagy óvadékképes papírokkal a község pénztáránál letétbe helyezni s az erről kiállított elismervényt az ajánlatokhoz csatolni. Szóbeli árlejtésben csak azok vehetnek részt, kik a kikiáltási ár 3%-át bánatpénzzel az árlejtés megkezdése előtt az árlejtést vezető községi bíró kezéhez leteszik.

Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Az előjáróság, illetve a képviselőtestület fentartja magának a jogot, hogy a beérkező írásbeli vagy szóbeli ajánlatok közül teljesen szabadon választgasson, kedvezőtlen ajánlatok esetében pedig, hogy új versenyárgyalást vagy szóbeli árlejtést hirdethessen.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó tervek, költségvetés és építési munkafeltételek Sárafalva község jegyzői irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Olyan ajánlattevők, kik a pályázat tárgyát képező munkák teljesítésére törvényes képesítéssel nem bírnak, kötelesek ajánlatukban ily képesítéssel bíró megbízottat, ki a munkálatok vezetésével lesz megbízva, megnevezni s attól nyilatkozatot bemutatni.

Az ügyletből eredő összes költségeket, ugymint a vállalati szerződés bélyegét, a szerződés irásáért járó díjat és esetleges jövedelmi adót vállalkozó köteles fizetni.

A vállalkozóra nézve a vállalat azonnal kötelező, míg a községre nézve csak felsőbb hatósági jóváhagyás után.

Utóajánlatok csak az árlejtés napjától számított nyolc nap alatt adhatók be, későbbben beadottak figyelembe nem lesznek véve.

Utóajánlatok csak úgy fogadhatók el és tárgyalhatók érdemlegesen, ha azt megbízható vállalkozó adja be s az utóajánlatban az elfogadott egységárnak 10% val kedvezőbb.

Sárafalván, 1913. évi december hó 28-án.

Török Árpád s. k., jegyző. Csokov Vítályos s. k., bíró.